

II. Partycypanyjny charakter LSR

2.1. Opis procesu włączania społecznego w przygotowanie LSR

Opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju Regionu Kozła na lata 2014-2020 nastąpiło przy udziale lokalnej społeczności. Proces włączania społecznego rozpoczęto od uruchomienia punktu konsultacyjnego, gdzie każdy mógł otrzymać informacje na temat nowego okresu wdrażania LSR, zapoznać się z założeniami do nowej strategii i podzielić się swoimi uwagami. Informowanie społeczności o postępach w pracach nad strategią oraz wypracowanych rozwiązaniach poprzez zamieszczanie protokołów, sprawozdań, a także zachęcanie mieszkańców obszaru LGD do aktywnego włączania się w proces przygotowywania LSR odbywało się za pośrednictwem strony internetowej www.lgdrk.pl. Powołano także 5 osobową grupę roboczą do spraw strategii, którą tworzyli członkowie LGD z bogatym doświadczeniem i reprezentujący różne środowiska i gminy.

Materiały wyjściowe do dalszych analiz, poprzedzających konsultacje społeczne pozyskano metodą desk research wykorzystując m.in. dane z GUS – Bank Danych Lokalnych. Dostarczyły one informacji na temat demografii, lokalnego rynku pracy, aktywności społecznej i gospodarczej. Pozwoliły na wstępną ocenę potencjału rozwojowego, określenie silnych i słabych stron regionu oraz zidentyfikowanie obszarów problemowych. Ostateczną ocenę uzyskano po zastosowaniu kilku metod partycypanyjnych. Pozyskane materiały zostały wykorzystane i zamieszczone w kolejnych rozdziałach strategii.

Włączając społeczeństwo regionu w proces opracowywania LSR przy zastosowaniu metod partycypanyjnych dbano o to, aby grupa konsultacyjna była reprezentatywna dla wielu środowisk i grup społecznych Regionu Kozła, zwłaszcza, żeby była zachowana zasada trójsektorowości tj. udziału sektora społecznego, gospodarczego i publicznego.

2.2. Opis metod partycypanyjnych

Na każdym etapie tworzenia strategii zastosowano kilka metod partycypanyjnych. Przy ich doborze kierowano się propozycjami i uwagami dotyczącymi metod, technik i zasad przeprowadzania konsultacji społecznych zamieszczonymi na stronach www.dobrepraktyki.decdujmyrazem.pl, <http://partycypacja.fise.org.pl>, www.konsultacje.leszno.pl, www.pisop.pl – „Metody i techniki prowadzenia konsultacji społecznych”. Z przeprowadzenia każdego spotkania, czy zastosowania metody konsultacyjnej sporządzono stosowne protokoły.

W procesie opracowywania strategii zastosowano następujące metody partycypanyjne:

- 1. Badania ankietowe** należą do metod ilościowych skierowanych do mieszkańców obszaru wykorzystująca kwestionariusz ankiety, w którym respondenci udzielali odpowiedzi na postawione pytania. Ankieta była przeprowadzona również on-line za pośrednictwem strony internetowej www.lgdrk.pl. Celem było poznanie zachowań i rozkładu deklaracji reprezentatywnej grupy osób.

Opis respondentów:

Zamieszkanie: miasto – 53%, wieś – 47%

Płeć: kobieta – 55%, mężczyzna – 45%

Wiek: 18-25 lat – 8%, 26-35 lat – 23%, 36-45 lat – 27%, 46-55 lat – 26%, powyżej 56 lat – 16%

Aktywność zawodowa: własna działalność gospodarcza – 19%, pracownik w sektorze prywatnym – 23%, pracownik w sektorze publicznym – 39%, rencista/emeryt – 14%, bezrobotny – 4%, pracownik organizacji pozarządowej – 1%.

2. **Biały wywiad** polegający na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu informacji na wybrany temat pochodzących z ogólnie dostępnych źródeł takich jak: bazy danych, profesjonalne opracowania, dane publiczne itp. Wykorzystano przede wszystkim dane GUS z Banku Danych Lokalnych.
3. **Spotkania konsultacyjne** polegające na zaproszeniu grupy osób celem poznania ich opinii na kluczowe tematy i problemy oraz poszukania rozwiązań konkretnych kwestii. Prowadzone przy udziale moderatora. Przeprowadzono we wszystkich gminach należących do LGD tj. Babimost, Kargowa, Siedlec, Trzciel, Zbąszynek, Zbąszyń.
4. **Grupa robocza** pracująca nad zebranymi materiałami i opiniami, dokonująca analizy pod kątem ich przydatności w strategii. Grupa była dobrana według kompetencji i zainteresowań oraz z zachowaniem reprezentatywności sektorów. W jej skład wchodził: Witold Silski (sektor społeczny), Szczepan Sobczak (sektor społeczny), Danuta Wróblewska (sektor społeczny), Ewa Kaczmarek (sektor gospodarczy), Robert Kaczmarek (sektor publiczny).
5. **Focus** - oparte o scenariusz i moderowane spotkanie grupy, którego celem jest wyrażenie opinii w konkretnej kwestii oraz poznanie potrzeb uczestników. Grupa była dobrana odpowiednio do zakresu tematycznego.
6. **E-konsultacje** polegające na publicznym zaproszeniu do przesłania opinii na temat wypracowanych rozwiązań za pośrednictwem strony internetowej www.lgdrk.pl oraz przy wykorzystaniu poczty elektronicznej.
7. **Panel ekspertów** to grupa specjalistów prowadząca merytoryczną dyskusję, której celem jest znalezienie optymalnego rozwiązania. Grupę ekspertów tworzyli Paweł Bugała, Leszek Leśniak, Ireneusz Witkowski, Witold Silski.
8. **Wywiad pogłębiony** (In-depth interview, IDI) to indywidualna rozmowa z respondentem przeprowadzana na podstawie scenariusza lub niestandardyzowanego kwestionariusza wywiadu. Ich celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru próby.

2.3. Wyniki i wnioski z zastosowanych metod partycypacyjnych na poszczególnych etapach tworzenia strategii

Poniżej przedstawiono metody partycypacyjne spośród wyżej wymienionych, które wykorzystano w procesie opracowywania strategii na poszczególnych jej etapach.

Etap I Diagnoza i analiza SWOT

Na tym etapie zastosowano 5 różnych metod partycypacyjnych.

Metody:

1. Badania ankietowe:

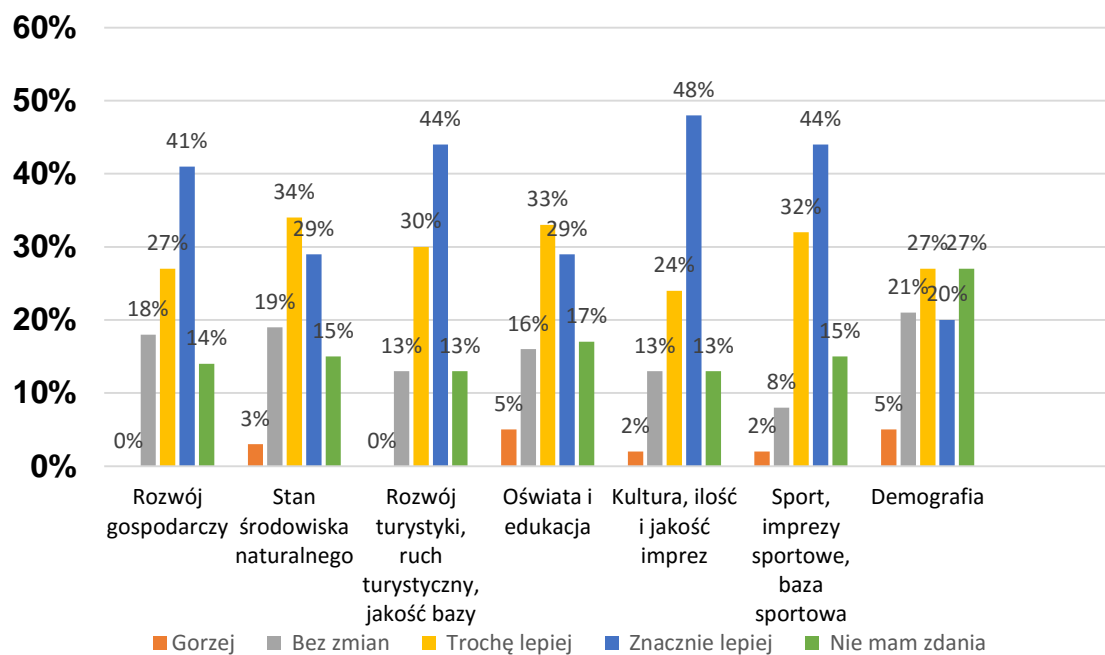
- termin: lipiec, sierpień 2015 r.,

- dobór uczestników badania: losowy,
- liczba uczestników badania: 139 z terenu wszystkich gmin należących do LGD
- narzędzia: kwestionariusz ankiety papierowy oraz on-line.

Na tym etapie wykorzystano odpowiedzi na pytania nr 6,8, 9,11,12.

Pytanie 6

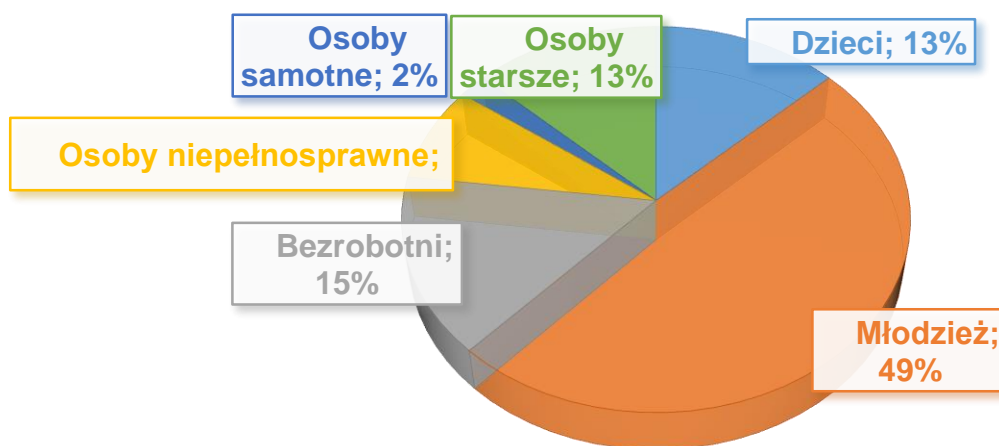
Jak ocenia Pan/Pani rozwój Regionu Kozła na przestrzeni ostatnich 6 lat?

Większość respondentów wskazuje, że znaczący rozwój Regionu Kozła nastąpił w obszarach: rozwój gospodarczy, rozwój turystyki, kultura, sport. Jako „trochę lepiej” oceniono stan środowiska naturalnego, oświatę i edukację. Wniosek wykorzystano w rozdziałach III Diagnoza – opis obszaru i ludności oraz IV Analiza SWOT.

Pytanie 8

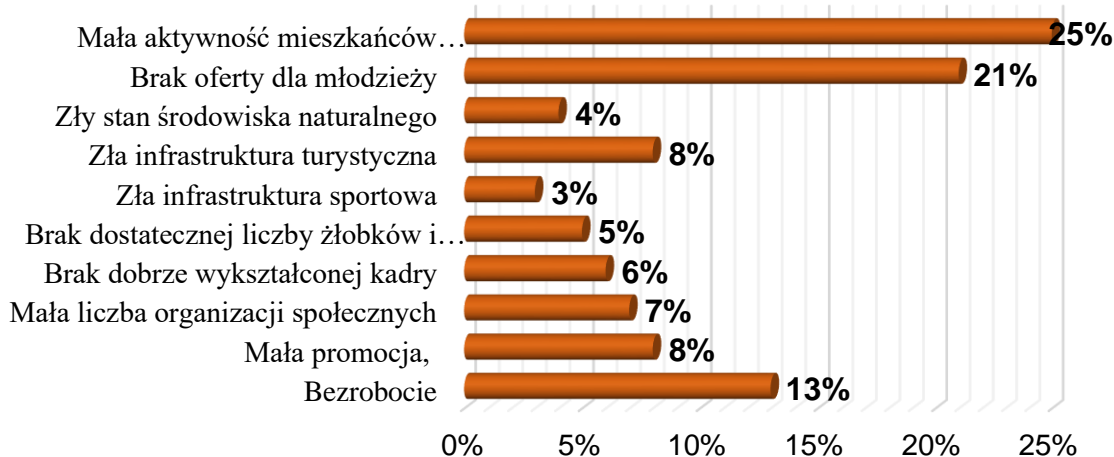
Która według Pana/Pani grupa społeczna wymaga szczególnej troski, do której powinny być kierowane różne działania i może być uważana za defaworyzowaną?

Według respondentów, grupą społeczną, do której szczególnie powinny być kierowane działania LGD i może być uważana za defaworyzowaną stanowią młodzież, bezrobotni i osoby starsze. Wniosek wykorzystano w rozdziale III Diagnoza - opis obszaru i ludności.

Pytanie 9

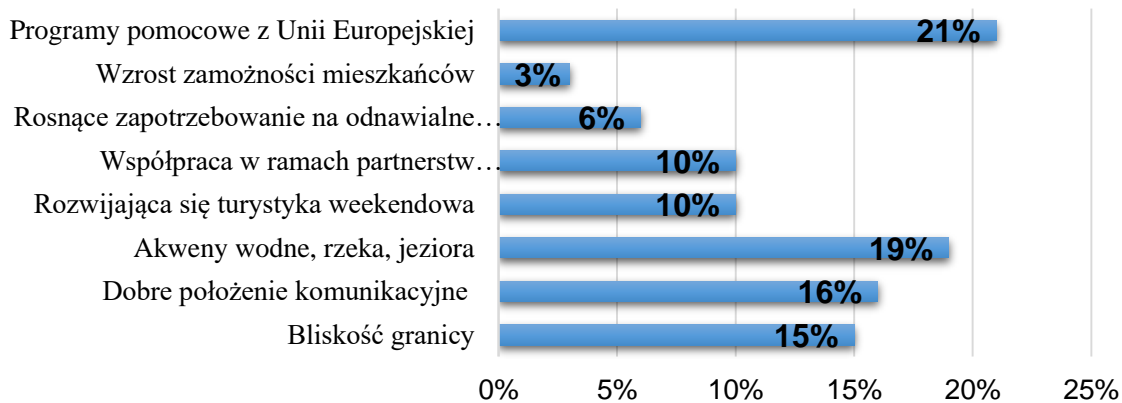
Jakie zauważa Pan/Pani znaczące problemy w regionie lub swojej gminie?

Do znaczących problemów w regionie zaliczono przede wszystkim małą aktywność społeczną, brak oferty dla młodzieży oraz bezrobocie. Wniosek wykorzystano w Rozdziale III Diagnoza - opis obszaru i ludności oraz IV Analiza SWOT.

Pytanie 11

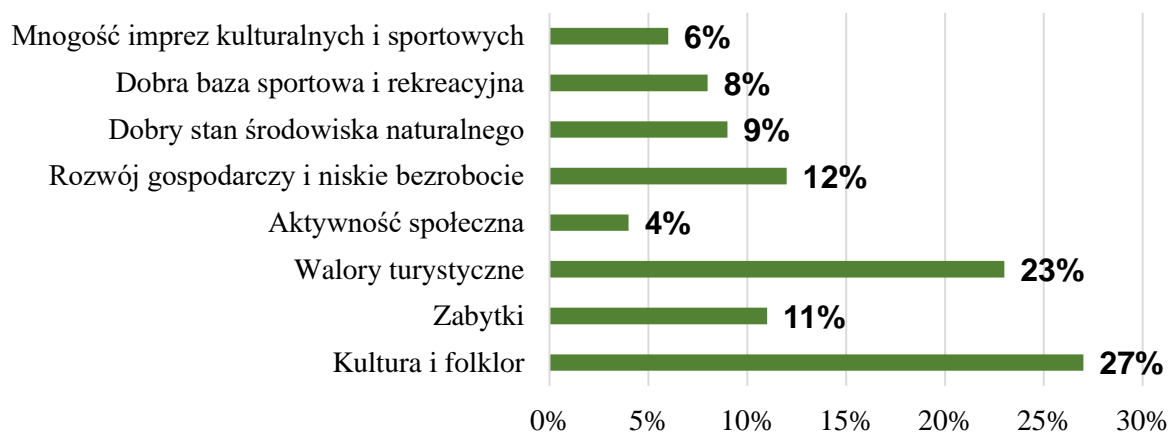
Co jest szansą dla rozwoju Regionu Kozła?

Według ankietowanych, szansą dla rozwoju Regionu Kozła są przede wszystkim środki pomocowe z Unii Europejskiej, walory turystyczne regionu oraz położenie komunikacyjne. Wniosek wykorzystano w Rozdziale III Diagnoza - opis obszaru i ludności oraz IV Analiza SWOT.

Pytanie 12

Co wyróżnia Region Kozła i stanowi jego silną stronę?

Według badanych, cechą wyróżniającą region są kultura i folklor oraz walory turystyczne, a także rozwój gospodarczy i niskie bezrobocie. Wniosek wykorzystano w Rozdziale III Diagnoza - opis obszaru i ludności oraz IV Analiza SWOT.

2. Biały wywiad

- termin: lipiec 2015 r.,
- narzędzia: dane statystyczne GUS, Bank Danych Lokalnych.

Badanie przeprowadzili pracownicy biura LGD wykorzystując dane zamieszczone na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego <http://stat.gov.pl/>, dotyczące gospodarki, przedsiębiorczości, rynku pracy, demografii, turystyki, aktywności społecznej. Prezentacja danych, ich analiza i wnioski zostały zamieszczone w Rozdziale III Diagnoza – opis obszaru i ludności.

3. Spotkania konsultacyjne

- terminy i miejsca: 03.09.2015 – Babimost, 04.09.2015 – Kargowa, 07.09.2015 – Trzciel, 08.09.2015 – Zbąszynek, 09.09.2015 – Siedlec, 10.09.2015 – Zbąszyń.
- dobór uczestników badania: reprezentanci sektorów społecznego, publicznego i gospodarczego,
- liczba uczestników badania: 53
- narzędzia: karty pracy.

Tematy spotkania i wnioski:

A. Spójność obszaru

Uczestnicy spotkań uznali, że czynnikami spajającymi LGD są:

- tradycja i folklor,
- historia w tym Powstanie Wielkopolskie,
- walory turystyczne,
- połączenia komunikacyjne,
- duża fabryka IKEA Industry, która zatrudnia mieszkańców całego obszaru.

B. Analiza silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń

Uczestnicy spotkań za silne strony obszaru LGD uznali:

- wspólne, bogate dziedzictwo kulturowe,
- walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- korzystne położenie geograficzne, niewielka odległość od dużych ośrodków miejskich,
- atrakcyjny obszar pod względem turystycznym i wypoczynkowym,

- wspólne tradycje i obyczaje
- duży potencjał turystyczny, rzeka Obra i liczne jeziora,
- aktywność gospodarcza i aktywne gminy,
- niski poziom bezrobocia,
- dużą liczbę aktywnych organizacji społecznych,
- duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków pomocowych z UE,
- operatywność władz samorządowych.

Za słabe strony uznano:

- małą aktywność mieszkańców,
- brak oferty dla młodzieży,
- zły stan dróg i chodników zwłaszcza na wsi,
- małe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- brak odpowiednich do potrzeb rynku pracy kierunków kształcenia,
- słabo rozwinięta sieć szlaków turystycznych,
- niewielkie wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- ubogi zakres usług gospodarstw agroturystycznych,
- bezrobocie zwłaszcza kobiet w wieku 50+,
- brak kompleksowej informacji na temat walorów turystycznych,
- ukryte bezrobocie,
- niskie przygotowanie zawodowe bezrobotnych,
- niska jakość gleb,
- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczna i komunalna.

Za szanse dla obszaru uznano:

- wzrastający popyt na usługi turystyczne i agroturystyczne,
- możliwość pozyskania środków finansowych z UE,
- rozwój turystyki weekendowej,
- współpraca w ramach partnerstw lokalnych i regionalnych,
- wzrost zainteresowania produktami tradycyjnymi i lokalnymi,
- bliskość granicy z Niemcami,
- wzrastającą zamożność społeczeństwa,
- rosnące zapotrzebowanie na odnawialne źródła energii,
- zwiększające się dochody gmin,
- rozwój gospodarczy Polski,

Za zagrożenia uznano:

- nadmierną biurokrację,
- spadek zainteresowania mieszkańców aktywnym udziałem w życiu społecznym,
- migracje młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich,
- zagrożenia dla małej przedsiębiorczości ze strony dużych firm i korporacji,
- zalew tanimi produktami pochodzącymi z rynków wschodnich,
- niekorzystne zmiany w sytuacji geopolitycznej,
- konflikty na tle religijnym.

Wnioski wykorzystano w Rozdziale III Diagnoza - opis obszaru i ludności oraz IV Analiza SWOT.

4. Grupa robocza

- terminy: **wrzesień 2015 r.**
- dobór uczestników: według wiedzy i kompetencji oraz reprezentacji sektorów społecznego, publicznego i gospodarczego,
- liczba uczestników: 5
- narzędzia: warsztat, dyskusja

Grupa zapoznała się ze zgromadzonymi danymi, informacjami i materiałami z badań ankietowych, białego wywiadu oraz spotkań konsultacyjnych i je zaakceptowała, kierując do dalszego opracowania w Rozdziałach III Diagnostyka – opis obszaru i IV Analiza SWOT. Odnośnie pytania nr 8 z badania ankietowego, dotyczącego grup społecznych, do których szczególnie powinny być kierowane działania LGD i która mogłaby być uważana za defaworyzowaną postanowiła zarekomendować młodzież i osoby starsze 50+ do grup defaworyzowanych. Uznała, że bezrobotni mogą korzystać ze specjalistycznego wsparcia z Urzędów Pracy i po przeanalizowaniu danych dotyczących bezrobocia nie stanowią znaczącej grupy.

5. E-konsultacje

Protokoły i materiały z badań ankietowych, białego wywiadu, spotkań konsultacyjnych oraz prac grupy roboczej zamieszczono na stronie internetowej www.lgdrk.pl. z zaproszeniem do przesłania opinii. Nie zgłoszono żadnych uwag, w związku z tym grupa robocza uznała zamieszczone materiały za zaakceptowane.

Etap II Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR i planu działania

Na tym etapie zastosowano 6 różnych metod partycypacyjnych

Metody:

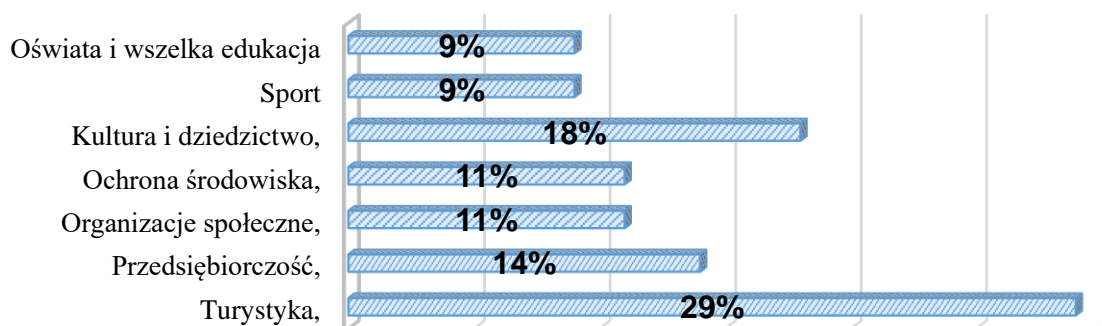
1. Badania ankietowe

- termin: lipiec, sierpień 2015 r.,
- dobór uczestników badania: losowy,
- liczba uczestników badania: 139 z terenu wszystkich gmin należących do LGD
- narzędzia: kwestionariusz ankiety papierowy oraz on-line.

Na tym etapie wykorzystano odpowiedzi na pytania nr 7,10 oraz 9 z etapu I

Pytanie 7

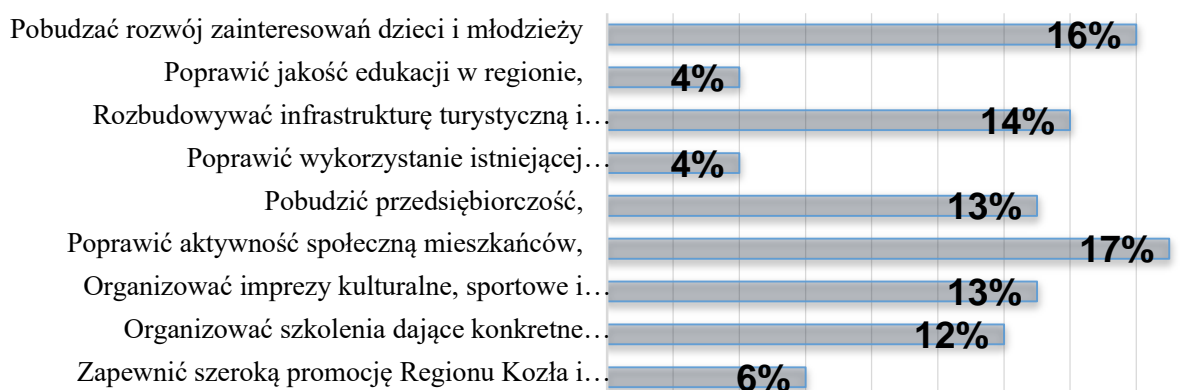
W jakich dziedzinach przede wszystkim powinien nastąpić rozwój Regionu Kozła biorąc pod uwagę specyfikę regionu i uwarunkowania?

Większość respondentów uważa, że rozwój obszaru powinien przede wszystkim następować w obszarach turystyki, kultury i dziedzictwa oraz przedsiębiorczości. Wniosek wykorzystano do formułowania celów i ma odniesienie w Rozdziale V Cele i wskaźniki.

Pytanie 10

Jakie działania należy podejmować, aby podnieść atrakcyjność Regionu, zapewnić jego rozwój, poprawić warunki życia mieszkańców?

W opinii respondentów, aby podnieść atrakcyjność regionu należy w pierwszej kolejności: poprawić aktywność społeczną mieszkańców, pobudzić rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży oraz rozbudowywać infrastrukturę turystyczną. Wniosek wykorzystano do formułowania celów i na odniesienie w Rozdziale V Cele i wskaźniki.

2. Spotkanie konsultacyjne

- terminy i miejsca: 03.09.2015 – Babimost, 04.09.2015 – Kargowa, 07.09.2015 – Trzciel, 08.09.2015 – Zbąszynek, 09.09.2015 – Siedlec, 10.09.2015 – Zbąszyń.
- dobór uczestników badania: reprezentanci sektorów społecznego, publicznego i gospodarczego,
- liczba uczestników badania: 53
- narzędzia: matryca logiczna

Tematy spotkania i wnioski:

A. Określenie problemów kluczowych

Uczestnicy spotkania po przeanalizowaniu słabych stron obszaru, odpowiedzi udzielonych przez respondentów i przeprowadzonej dyskusji uznali 2 kwestie, jako problemy kluczowe występujące na obszarze:

1. Mała aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców oraz niewielkie wykorzystanie posiadanych walorów turystycznych i przyrodniczych regionu.
2. Migracja młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich w poszukiwaniu miejsc pracy i atrakcyjnego miejsca do życia

B. Określenie celów

Uczestnicy spotkania po analizie zidentyfikowanych problemów kluczowych sformułowali 2 cele ogólne, które wskazują na główne kierunki interwencji LSR, określające stan pożądany po wdrożonej strategii.

1. Zaangażowane społeczeństwo, dbające o zachowanie dziedzictwa kulturowego, rozwijające i wykorzystujące potencjał regionu.
2. Region Kozła obszarem atrakcyjnym gospodarczo i turystycznie.

Sformułowane problemy i cele ogólne przedstawione zostały w postaci matrycy logicznej w Rozdziale V Cele i wskaźniki.

3. Grupa robocza

- terminy: **wrzesień 2015 r.**
- dobór uczestników: według wiedzy i kompetencji oraz reprezentacji sektorów społecznego, publicznego i gospodarczego,
- liczba uczestników: 5
- narzędzia: warsztat, dyskusja

Grupa robocza przeanalizowała zarówno odpowiedzi na pytania z badań ankietowych a także wypracowane stanowiska przez uczestników spotkania konsultacyjnego i do celów ogólnych sformułowala cele szczegółowe, przedsięwzięcia oraz wskaźniki. Zostały one przedstawione w Rozdziale V Cele i wskaźniki oraz VII Plan działania.

4. Panel ekspertów

- terminy: **wrzesień 2015 r.**
- dobór uczestników: według wiedzy, doświadczenia i kompetencji
- liczba uczestników: 4
- narzędzia: warsztat, dyskusja

Zadaniem ekspertów było sprawdzenie pod kątem merytorycznym, logicznym i metodologicznym opracowaną matrycę logiczną, cele oraz wskaźniki. Ostateczna ich wersja została zamieszczona w Rozdziale V Cele i wskaźniki.

5. E-konsultacje

Opracowane na tym etapie cele, przedsięwzięcia i wskaźniki za pomocą wyżej wymienionych metod partycypacyjnych oraz protokół z prac grupy roboczej zamieszczono na stronie internetowej www.lgdrk.pl. z zaproszeniem do przesłania opinii. Nie zgłoszono żadnych uwag, w związku z tym grupa robocza uznała zamieszczone materiały za zaakceptowane.

6. Spotkanie fokusowe (grupa defaworyzowana 50+)

Termin:
Sposób doboru:
Ilość uczestników
Narzędzia:

Etap III Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenia kryteriów wyboru

Na tym etapie zastosowano 5 metod partycypacyjnych

Metody:

1. Wywiad pogłębiony

Termin: 04,05,06.11.2015

Sposób doboru: osoby z doświadczeniem w zakresie wdrażania LSR reprezentujące sektor społeczny, gospodarczy i publiczny

Ilość uczestników: 3

Narzędzia: wywiad, dyskusja

Uczestnicy wywiadu wskazali, że w kryteriach wyboru operacji powinno się znaleźć:

- innowacyjność projektu,
- kompletność złożonej dokumentacji,
- odniesienie operacji do grup defaworyzowanych,
- udział wnioskodawcy w szkoleniu,
- ilość stworzonych miejsc pracy,
- przyczynienie się do promocji obszaru LGD,
- wzmocnienie kapitału społecznego,
- członkostwo w LGD

2. Grupa robocza

- Termin:
- liczba uczestników: 5
- narzędzia: warsztat, dyskusja

Członkowie grupy roboczej, po analizie zaproponowanych przez uczestników wywiadu kryteriów, dodała kolejne, wynikające z prawodawstwa dotyczącego PROW i RLKS:

- ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym,
- podstawą działalności będącej przedmiotem operacji będą stanowiły lokalne produkty rolne wytwarzane na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju,
- w przypadku operacji dotyczących niekomercyjnej i ogólnodostępnej infrastruktury (rekreacyjnej, turystycznej lub kulturalnej) miejscowość, w której realizowana jest operacja zamieszkuje do 5 000 mieszkańców.

Grupa robocza postanowiła nie uwzględniać kryterium wyboru dotyczącego członkostwa w LGD zaproponowanego przez uczestników wywiadu pogłębionego uznając je za dyskryminujące. Zaproponowała natomiast uwzględnienie członkostwa w LGD jako jednego z kryteriów branego pod uwagę w momencie uzyskania przez 2 operacje identycznej liczby punktów.

Po uzupełnieniu kryteriów, grupa robocza przypisała wagi i punkty poszczególnym kryteriom oraz opracowała zasady organizacji naborów.

3. Panel ekspertów

- Termin:
- liczba uczestników: 4
- narzędzia: warsztat, dyskusja

Eksperci zapoznali się z zaproponowanymi kryteriami oraz zasadami naboru i sprawdzili je z prawodawstwem dotyczącym PROW i RLKS oraz odpowiednimi rozporządzeniami. Zaproponowali wprowadzenie bardziej przejrzystego sposobu przyznawania punktów w trakcie oceny operacji.

4. Spotkanie fokusowe (zarząd)

- Termin:
- liczba uczestników:
- narzędzia: warsztat, dyskusja

W związku z zaproponowanymi zmianami w systemie przyznawania punktów odbyło się spotkanie fokusowe, w trakcie, którego doprecyzowano kryteria i punktację. Ostateczną wersję kryteriów i procedur zamieszczono w Rozdziale VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.

5. E-konsultacje

Opracowane na tym etapie kryteria wyboru oraz zasady wyboru operacji za pomocą wyżej wymienionych metod partycypacyjnych zamieszczono na stronie internetowej www.lgdrk.pl. z zaproszeniem do przesłania opinii. Nie zgłoszono żadnych uwag, w związku z tym grupa robocza uznała zamieszczone materiały za zaakceptowane.

Etap IV Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji

Na tym etapie zastosowano 5 metod partycypacyjnych

Metody:

Grupa robocza

Panel ekspertów

E konsultacje

Etap V przygotowanie planu komunikacyjnego

Badania ankietowe (pytanie dot komunikowania)

Otwarta przestrzeń (20 lecie RK)

Spotkanie focusowe (młodzież i 50+)

Grupa robocza

E konsultacje